

Ministerie van Defensie

Brochure

DMP bij de tijd 2.0

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	ALGEMENE ASPECTEN VAN HET DMP	6
2.1	Fasering	6
2.2	Mandatering	8
2.3	Clustering DMP-brieven	9
2.4	Kostenbatenanalyse	9
2.5	Nationaal en internationaal overleg	10
2.6	Verwervingsstrategie	10
2.7	Wapenbeheersings- en wapenexportaspecten	11
3	DMP	12
3.1	Behoeftestellingsfase (A-fase)	12
3.2	Onderzoeksfase (B-fase)	14
3.3	Vervolgonderzoeksfase (C-fase)	14
3.4	Verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase)	15
3.5	Evaluatiefase (E-fase)	15
4	INFORMATIEVOORZIENING AAN DE TWEEDE KAMER	16
4.1	Gemandateerde projecten	16
4.2	Niet-gemandateerde projecten	17
4.3	IT-projecten	17
4.4	Defensie Projectenoverzicht (DPO)	17
4.5	Vertrouwelijke informatie	17
4.6	Regeling Grote Projecten (RGP)	18
4.7	Audits	18

1 INLEIDING

Vrede en veiligheid zijn niet vanzelfsprekend. De stabiliteit in Europa en het Koninkrijk staat onder druk. Het mondiale veiligheidsbeeld is sinds 2022 sterk verslechterd, met een toenemende dreiging voor Europa en Nederland als gevolg. Defensie investeert daarom fors en ook sneller om achterstanden in te lopen en te bouwen aan een krijgsmacht van de toekomst.

Deze herziene brochure beschrijft het Defensie Materieel Proces (DMP), als onderdeel van het 'voorzien-in' proces. Met het 'voorzien-in' proces wordt de keten bedoeld die loopt van de behoeftestelling tot en met de levering en het gebruik van producten of diensten, inclusief onderhoud en afstoting. Via het 'voorzien-in' proces worden alle producten en diensten voor de defensieorganisatie verworven. Deze brochure voorziet in informatie over de behoefte van de Tweede Kamer tot een wendbaarder verwervingsproces, als gevolg van de huidige ontwikkelingen en veiligheidssituaties in Oekraïne en het Midden-Oosten.

Het DMP omvat de informatievoorziening door Defensie aan de Tweede Kamer over projecten op het gebied van materieel en wapensysteemgebonden-IT. Met deze herziene brochure worden vastgoedprojecten ontvlochten uit het DMP. Informatievoorziening daarover vindt plaats in andere Defensie rapportages.

Het DMP is in de periode 2015 tot 2017 geëvalueerd waarna de brochure 'DMP bij de tijd' in 2017 is vastgesteld. Met ingang van 2023 is het DMP geactualiseerd, met aanpassingen op drie aspecten (Kamerstuk 27 830, nr. 379 van 1 november 2022): het ophogen van de financiële ondergrens, het ophogen van de mandateringsgrens en het clusteren van DMP-brieven. Ten eerste is de financiële ondergrens opgehoogd van € 25 miljoen naar € 50 miljoen. Deze bijstelling corrigeert voor inflatie en kostprijsstijgingen van militair materieel sinds de aanpassingen van de geldbedragen aan de Euro in 2001 (Kamerstuk 27 830, nr. 2 van 11 mei 2001).

Ten tweede is de mandateringsgrens opgehoogd naar € 250 miljoen. De vorige mandateringsgrens van € 100 miljoen stamt uit 2001. Defensie kan als gevolg van deze mandatering voor een deel van de projecten versneld (financiële) verplichting aan gaan. Als derde maatregel zal Defensie vaker DMP-brieven clusteren. Dit omvat zowel het combineren van projectfasebrieven als het clusteren van meerdere onderling gerelateerde projecten in een enkele brief. Deze aanpassingen passen bij een slagvaardige organisatie die groeit en verantwoordelijkheden effectief belegt.

Defensie verwacht in de komende jaren meer en grotere materieel en wapensysteemgebonden IT-projecten te starten om de krijgsmacht op orde te brengen. Om nieuw materieel te verwerven heeft Defensie mechanismen nodig om de schaarse capaciteit in de 'voorzien-in' keten zo efficiënt mogelijk in te zetten. In deze context behelst 'wendbaarheid' zowel het prioriteren van projecten als kortere doorlooptijden.

In deze herziene brochure zijn de uitkomsten van de actualisatie en de gedachtewisseling met de Tweede Kamer verwerkt. Met dit herziene DMP kan Defensie inspelen op veranderende behoeften en sneller en effectiever handelen in een onveiligere wordende wereld met een toename van de vraag naar materieel en wapengebonden IT.

Het DMP is volledig toegespitst op de informatievoorziening aan de departementale leiding en de Tweede Kamer. Het DMP gaat uit van gefaseerde informatievoorziening door middel van afzonderlijke brieven over projecten, waarvan het investeringsbudget meer is dan € 50 miljoen. Informatie over projecten onder de financiële grens van € 50 miljoen loopt via de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) en het departementale jaarverslag.

De opbouw van deze brochure is als volgt: Hoofdstuk 2 behandelt de algemene aspecten van het DMP. Hoofdstuk 3 bevat een overzicht van de fasen van het DMP, gevolgd door een verdere toelichting op de specifieke aspecten van elke fase. In hoofdstuk 4 komt de informatievoorziening aan de Tweede Kamer aan de orde.

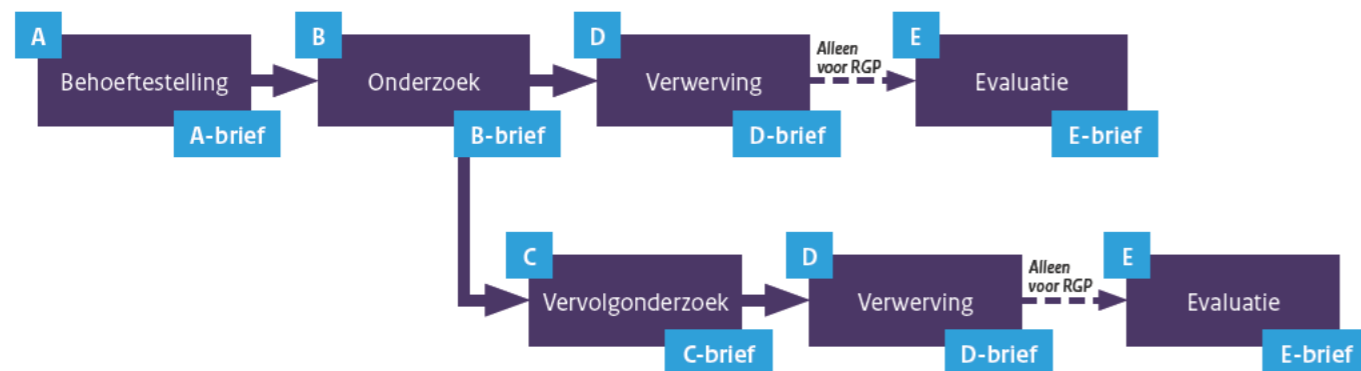
2 ALGEMENE ASPECTEN VAN HET DMP

Het DMP gaat over de informatievoorziening aan de leiding van het departement en aan de Tweede Kamer over materieel en wapensysteemgebonden IT-projecten¹ van € 50 miljoen of meer. Het DMP en de daaruit voortvloeiende informatievoorziening maken afwegingen en besluiten over projecten mogelijk. Daarmee geeft het DMP richting aan het verwervingsproces van Defensie. Het DMP is afgestemd op het defensiebeleid en de (inter)nationale wet- en regelgeving en het houdt rekening met internationale afspraken op het gebied van wapenbeheersing en wapenexport.

De informatievoorziening aan de Tweede Kamer houdt ook in dat de Tweede Kamer in de gelegenheid wordt gesteld zich een mening te vormen over het project, haar controlerende taak te kunnen uitoefenen en een goede afweging te kunnen maken op het voorgelegde besluit. Defensie zal daarom geen onomkeerbare stappen zetten bij een project, totdat de Tweede Kamer de D-brief over de verwervingsvoorbereidingsfase (zie par. 3.4) heeft kunnen behandelen, of – in het geval van een gemandateerd project (zie par. 2.2) – de A-brief over de behoeftestellingsfase.

2.1 Fasering

Defensie maakt onderscheid tussen materieel dat COTS/MOTS, wel ‘kopen van de plank’,² kan worden aangeschaft en materieel dat nog in belangrijke mate moet worden ontwikkeld.³ Het DMP bestaat bij COTS/MOTS uit drie fasen, namelijk: A (behoeftestelling), B (onderzoek) en D (verwerving). De C-fase (vervolgonderzoek) is uitsluitend aan de orde als Defensie tijdens de B-fase concludeert dat een (verder) ontwikkelingstraject nodig is om in de behoefte te voorzien. De E-fase (evaluatie) is tenslotte alleen van toepassing op projecten waar de Regeling Grote Projecten van toepassing is verklaard door de Tweede Kamer.

Figuur 1. Processchema DMP

¹ Over niet-wapensysteemgebonden-IT projecten, waaronder IT voor de bedrijfsvoering, rapporteert Defensie regelmatig, door middel van zowel een eigen rapportage als het Rijks ICT-dashboard. Zie voor meer informatie paragraaf 4.3.

² Kamerstuk 31 516 nr. 34 van 25 januari 2022.

³ Commercial Off The Shelf (COTS) of Military Off The Shelf (MOTS), ook wel ‘van de plank’ genoemd, geldt voor zowel bestaande (wapen)systemen als voor systemen waar halffabricaten en systeemcomponenten al beschikbaar zijn, maar waar het eisenpakket van Defensie nog tot geringe modificaties leidt.

Bij elke DMP-fase hoort een brief van Defensie aan de Tweede Kamer. Indien een project wordt gemandateerd volstaat interne ambtelijke besluitvorming voor de verdere fasen van het DMP, en volgen na de A-brief geen andere brieven. Met de A-brief informeert Defensie de Tweede Kamer over het ‘waarom’ en het ‘wat’ van de behoeftestelling. De kern van de A-brief is een functionele beschrijving van de capaciteit die Defensie wil verwerven. Door de behoeftestelling functioneel te formuleren blijven zoveel mogelijk opties voor de vervulling van de capaciteitsbehoefte open. Het besluit en de beschrijving van de manier waarop de behoefte wordt vervuld, de ‘hoe’ vraag, vallen buiten deze fase. Die vraag, met alle bijbehorende details, wordt vervolgens in de onderzoeksfase (B-fase) beantwoord. Daarbij hoort ook de verdere inventarisatie van kansrijke verwervingsalternatieven en kansen op internationale materiële samenwerking en samenwerking met de industrie. De B-fase mondt uit in een integrale afweging van de mogelijkheden om materieel van de plank te kopen of te ontwikkelen en om samen te werken (internationaal of met de markt) en van de investerings- en levensduurkosten (*Life Cycle Costs*).

Na voltooiing van de onderzoeksfase (B-fase) of de vervolgonderzoeksfase (C-fase) ontstaat duidelijkheid over de voorwaarden die in termen van product, tijd en geld voor het project gelden. Defensie informeert de Tweede Kamer voor niet-gemandateerde projecten aan het einde van de B-fase of de C-fase over de wijze waarop zij de behoefte wil vervullen en over eventuele alternatieven, de planning en de financiële onderbouwing.

Elke DMP-brief hanteert een vergelijkbare opzet. Naast de aanleiding en behoefte wordt stilgestaan bij relevante thema’s als internationale samenwerking, interoperabiliteit, industriële participatie, innovatie en duurzaamheidsaspecten, en de verwachte impact op het personeelsbestand. Een brief eindigt tenslotte met een uiteenzetting over de mogelijke risico’s, de financiële raming van het project en een vooruitblik op de planning en vervolgstappen van het project.

2.2 Mandatering

Na de A-fase wordt onderscheid gemaakt tussen gemandateerde en niet-gemandateerde projecten. Bij niet-gemandateerde projecten is de besluitvorming voorbehouden aan de minister of staatssecretaris van Defensie. Bij gemandateerde projecten vindt besluitvorming plaats op ambtelijk niveau. Gewoonlijk hebben gemandateerde projecten een financiële omvang tussen € 50 miljoen en € 250 miljoen.

Mandatering is echter ook mogelijk in het geval van eenvoudige, weinig riskante en politiek niet gevoelige investeringsprojecten met een grotere financiële omvang, of als feitelijk al vast staat hoe de behoefte moet worden vervuld omdat er maar één aanbieder is of weinig aanbieders zijn. Ook is mandatering aan de orde als het gaat om kapitale munitie. Indien een project van meer dan € 250 miljoen wordt gemandateerd, zal de A-brief in ieder geval ingaan op de projectrisico's en het al dan niet voorhanden zijn van verwervingsalternatieven.⁴ Na verzending van de A-brief vindt informatievoorziening naar de Tweede Kamer plaats via het Defensie Projectenoverzicht (DPO), de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) en het jaarverslag.

2.3 Clustering DMP-brieven

Voor niet-gemandateerde projecten worden brieven per DMP-fase verstuurd. Ten behoeve van de hogere wendbaarheid en vermindering van de werklast van zowel Defensie als het parlement, kunnen zich situaties voordoen waarin het zinvol is om verschillende behoeftestellingen van onderling gerelateerde projecten in één A-brief samen te voegen. Daarbij wordt gedacht aan het samenvoegen van meerdere gerelateerde projecten, die qua inhoud of planning, tijd en geld overeenkomen, in één A-brief. Afhankelijk van de financiële omvang kunnen deze projecten daarna worden gemandateerd. Over deze projecten rapporteert Defensie daarna afzonderlijk in het DPO.

Dit 'clusteren' van DMP-brieven kan ook plaatsvinden wanneer meerdere projectfasen in één brief worden gecombineerd. Door gecombineerde A/B, A/D, of B/D-brieven krijgt de Tweede Kamer meer inzicht. Dat is bijvoorbeeld aan de orde als er in de behoeftestellingsfase geen alternatieven zijn, waardoor feitelijk de vervulling van de behoefte al vaststaat. In dergelijke gevallen schetst één brief de samenhang van een groter deel van het proces.

In beide gevallen geldt dat projectfase-brieven alleen worden gecombineerd als daar goede redenen voor zijn, zoals door externe omstandigheden ontstane tijdsdruk.

2.4 Kostenbatenanalyse

Een alternatieveninventarisatie en -vergelijking maakt deel uit van het verwervingsproces. Bij de beoordeling van de alternatieven kunnen ook externe deskundigen worden ingeschakeld. Bij niet-gemandateerde projecten vergelijkt Defensie een aantal alternatieven bovendien met behulp van een kostenbatenanalyse (KBA). Aan de keuze van Defensie voor een alternatief waarover de Tweede Kamer in een B-brief wordt geïnformeerd, ligt dan een KBA ten grondslag.

De KBA is een analyse-instrument dat dient als onderbouwing van de besluitvorming over het beginnen, inrichten, voortzetten of beëindigen van de verwerving van wapensystemen. Zij ondersteunt de besluitvorming door de kosten, baten en risico's van alternatieven inzichtelijk te maken. Hierbij wordt ook vastgelegd welke besluiten worden genomen en aannames worden gedaan, waarom welke alternatieven zijn onderzocht en welke methodieken daarbij zijn gebruikt. Dit maakt het keuzeproces transparant en verifieerbaar.

De KBA wordt uitgevoerd overeenkomstig de interne Instructie KBA die op haar beurt berust op de Handleiding Publieke Business Case zoals die begin 2020 door het ministerie van Financiën is uitgegeven. Met de KBA maakt Defensie inzichtelijk hoe de alternatieven zich tot elkaar verhouden.

2.5 Nationaal en internationaal overleg

Defensie voert zowel op nationaal als op internationaal niveau overleg over investeringen. Hierbij leunt Defensie onder andere op de Defensie Industrie Strategie (DIS) uit 2022.⁵ Nationaal betreft het vooral overleg tussen verschillende departementen. Daarbij wordt ook de Nederlandse Defensie Technologische en Industriële basis (NLDTIB) betrokken.

Op internationaal niveau voert Defensie bilateraal en multilateraal overleg met partners en bondgenoten over materieelinvesteringen in de NAVO en het *European Defence Agency* (EDA) van de EU. In een vroeg stadium wordt bezien in hoeverre operationele eisen en tijdlijnen kunnen worden geharmoniseerd. Ook de mogelijkheden voor samenwerking komen in die gesprekken aan de orde.

2.6 Verwervingsstrategie

In de onderzoeksfase (B-fase) wordt de verwervingsstrategie vastgesteld, dat wil zeggen de manier waarop Defensie het materieel of wapensysteemgebonden IT wil verwerven. Voor het bepalen van de verwervingsstrategie is een groot aantal elementen van belang. Het gaat bijvoorbeeld om alternatieven om in de behoefte te voorzien, de voordelen van nationale en internationale samenwerking, de benutting van de nationale kennisinfrastructuur, de inschakeling van Nederlandse defensiebedrijven en overige nationale belangen. Daarnaast zal Defensie in het vervolg vaker productiezekeerheid, leveringszekeerheid, strategische autonomie en duurzaamheid meewegen. Uiteraard gelden de wettelijke eisen en voorwaarden waaraan Defensie als overheidsopdrachtgever is gehouden zoals de Europese aanbestedingsregels.

Bij verwerving geldt als uitgangspunt dat de Aanbestedingswet 2012 (AW2012) of de Aanbestedingswet op defensie en veiligheidsgebied (ADV) wordt toegepast. Indien nodig kan Defensie gebruikmaken van artikel 346 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). In dat geval hoeven de procedures van de AW2012 of de ADV niet te worden gevolgd. Voor een beroep op artikel 346 VWEU moet aan vier voorwaarden worden voldaan: (1) er moet een wezenlijk belang van nationale veiligheid zijn, (2) het desbetreffende materieel moet voorkomen op een lijst van militair materieel uit 1958, (3) de civiele markt mag niet worden verstoord en (4) de maatregel moet noodzakelijk en proportioneel zijn.

Per verwervingsalternatief worden een tijdschema en een kostenraming bepaald. De kostenraming omvat de totale levensduur en levensduurkosten (investerings-, exploitatie-, en afstotingskosten). Als gedurende het DMP-traject alternatieven afvallen of als er nauwkeuriger informatie beschikbaar komt, past Defensie het tijdschema en de kostenraming aan.

2.7 Wapenbeheersings- en wapenexportaspecten

Nederland is partij bij diverse internationale verdragen en internationale afspraken op het gebied van conventionele wapenbeheersing. Hieruit vloeit een uitgebreid stelsel van rechten en plichten voort. De specifieke uitvoeringsverplichtingen van wapenbeheersingsafspraken en verdragen, zoals de uitvoering van inspecties en de vernietiging van materieel, zijn veelal een verantwoordelijkheid van Defensie.

De uitvoeringsverplichtingen van wapenbeheersingsafspraken kunnen beperkingen of verboden opleggen aan de verwerving van bepaalde typen materieel, inclusief de aantallen. Ook kunnen aan deze verplichtingen eisen verbonden zijn met betrekking tot kennisgeving en informatievoorziening en kan het materieel aan internationale inspecties worden onderworpen. In het kader van het DMP toetst Defensie de materieelbehoeften aan deze internationale verdragen en afspraken.

Wapenexportaspecten zijn in het kader van de verwerving van defensiematerieel alleen relevant voor zover sprake is van internationale verboden of beperkingen tot het doen van zaken met andere landen, dan wel van (mogelijke) doorverkoop van defensietechnologie of -materieel. Deze aspecten worden bewaakt door het ministerie van Buitenlandse Zaken in de hoedanigheid als ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, in overleg met Defensie.

⁵ Kamerstuk 31 125, nr. 123 van 2 november 2022.

3 DMP

Bij de verwerving van materieel en wapensysteemgebonden IT doorloopt Defensie achtereenvolgens de behoeftestellingsfase (A-fase), de onderzoeksfase (B-fase), de vervolgonderzoeksfase (C-fase, alleen in geval van een ontwikkeling) en de verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase). Alleen indien sprake is van projectomstandigheden die op verzoek van de Tweede Kamer vallen onder de Regeling Grote Projecten (RGP), volgt na de verwerving en invoering van het materieel een evaluatiefase (E-fase). Na de D-fase begint de realisatie.

Gedurende een project kan sprake zijn van voortschrijdend inzicht en gewijzigde omstandigheden die van invloed zijn op de verdere voortgang en planning. Dit vereist flexibiliteit in de uitvoering en transparantie in de informatievoorziening.

3.1 Behoeftestellingsfase (A-fase)

De A-fase beschrijft het 'wat' en 'waarom' van de behoefte. Met de brief aan het einde van de A-fase licht Defensie de Tweede Kamer in over nut en noodzaak van de behoefte. Alle aspecten die Defensie tijdens het DMP uitwerkt, zijn hiervan direct of indirect afgeleid.

De kern van de A-brief is een functionele beschrijving van de capaciteit die Defensie wil verwerven. Door de behoeftestelling functioneel te formuleren, blijven de opties voor de vervulling ervan open. De samenhang met andere capaciteiten, behoeften en projecten is medebepalend voor de beschrijving van de functionele kenmerken. Deze aanpak vormt een goed uitgangspunt voor de inventarisatie van samenwerkingsmogelijkheden met partnerlanden die mogelijk soortgelijke behoeften hebben.

Defensie beargumenteert het 'waarom' op basis van beleids- en inzetbaarheidsdoelstellingen en brengt daarbij tevens in beeld hoe rekening is gehouden met de capaciteitstekorten van de NAVO en de EU.

In de Defensienota 2022⁶ en in de Uitvoeringsagenda Duurzaamheid⁷ heeft Defensie aangekondigd duurzaamheid op het gebied van operationeel materieel expliciet op te nemen in de bedrijfsvoering en planvorming, waaronder verankering in het voorzien-in proces. Om dit concreet te maken hanteert Defensie een afwegingskader 'Duurzaamheid'. Met dit kader kan in het begin van de behoeftestellingsfase een goede afweging gemaakt worden over welke duurzaamheidsaspecten in relatie tot de functionele eisen in welke fase aan bod zullen komen.

Defensie stuurt de functioneel gespecificeerde A-brief naar de Tweede Kamer. In deze fase is ruimte voor de pre-behoeftestellingsconsultatie zoals beschreven in de DIS van 2022. Onder verwijzing naar de Comptabiliteitswet art 3.1 wordt ook een toelichting gegeven over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het voorgestelde project

In de A-fase wordt een initiële raming gemaakt van de kosten, inclusief een financiële reservering voor onzekerheden en risico's voor zover deze niet met andere beheersmaatregelen kunnen worden afgedekt. Logischerwijs is in deze fase sprake van veel onzekerheden en ontbreekt nauwkeurige financiële informatie. Daarom bestaat de financiële informatie in de A-brief (net als bij het Defensie Projectenoverzicht, DPO) alleen uit een bandbreedte waarbinnen het financiële volume van de behoefte valt. Een uitzondering betreft echter gemandateerde projecten met een financiële omvang boven de mandateringsgrens van € 250 miljoen. Bij deze projecten ontvangt de Tweede Kamer gedetailleerde financiële informatie in een commercieel-vertrouwelijke bijlage. De vertrouwelijkheid dient om de onderhandelingspositie van Defensie ten opzichte van de markt te beschermen.

De financiële bandbreedten die in een A-brief worden gehanteerd, zijn:

- € 50 miljoen tot € 250 miljoen;
- € 250 miljoen tot € 1 miljard;
- € 1 miljard tot € 2,5 miljard;
- meer dan € 2,5 miljard.

Er kunnen zich situaties voordoen waarin het zinvol is het standaardproces aan te passen aan de karakteristieken van het project om zo de verwerving te versnellen. Dat is bijvoorbeeld aan de orde bij het 'clusteren' van projectfase-brieven, zoals beschreven in paragraaf 2.3.

⁶ Kamerstuk 36124, nr. 1

⁷ Kamerstuk 36124, nr. 25

3.2 Onderzoeksfase (B-fase)

De B-fase gaat in op het 'hoe'. Defensie inventariseert in deze fase alternatieven waarmee zij in de behoefte kan voorzien. Deze alternatieven vergelijkt Defensie op gestructureerde wijze.⁸ Het betreft een vergelijking op grond van de functionele kenmerken die zijn vastgesteld in de A-fase en van alle consequenties van de alternatieven, zoals:

- levensduurkosten, verbijzonderd naar de kosten van investering, instandhouding en afstoting;
- mogelijkheden voor en beperkingen van internationale samenwerking en interoperabiliteit;
- mogelijkheden voor en effecten op de NLDTIB;
- gevolgen voor organisatie, personeel, materieellogistiek, bedrijfsvoering, systeemintegratie en gereedstelling, alsmede voor de informatievoorziening en informatiebeveiliging, infrastructuur en duurzaamheid;
- risico's.

Aan het einde van de B-fase volgt een besluit waarover Defensie middels een brief de Tweede Kamer informeert. Om de onderhandelingspositie van Defensie ten opzichte van de markt te behouden, blijft de financiële informatie in de vorm van een bandbreedte opgenomen in de B-brief. Gedetailleerde financiële informatie wordt in principe opgenomen in een commercieel-vertrouwelijke bijlage.

Bij 'kopen van de plank' is aan het einde van de B-fase voldoende informatie beschikbaar om tot de verwervingsvoorbereiding over te gaan. Daarom volgt op de B-fase direct de D-fase. Alleen als Defensie in de B-fase concludeert dat een ontwikkelingstraject nodig is om in de behoefte te voorzien, volgt eerst de C-fase. Defensie streeft ernaar om slechts bij uitzondering materieel en wapensysteemgebonden IT te laten ontwikkelen. Het toetsingskader 'Verwerving van de plank, tenzij' wordt toegepast om de voordelen en de noodzaak van de ontwikkeling van materieel en wapensysteemgebonden IT te toetsen.⁹ Alleen onder voorwaarden kan worden afgeweken van het beleid om van COTS/MOTS te kopen.

3.3 Vervolgonderzoeksfase (C-fase)

In deze fase wordt vervolgonderzoek verricht op grond van de uitkomsten van de B-fase. Alleen als Defensie in de B-fase concludeert dat een (verder) ontwikkelingstraject nodig is om in de behoefte te voorzien, volgt een C-fase. De toetsing van de C-fase moet voldoende zekerheid geven dat de ontwikkeling succesvol is geweest en dat de resterende risico's beheersbaar zijn, zodat het verantwoord is om met de verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase) verder te gaan. Afhankelijk van het ontwikkelingstraject kunnen beproevingen worden uitgevoerd. Soms wordt in deze fase, na de toetsing op doel- en rechtmatigheid, een overeenkomst gesloten voor een ontwikkelingstraject of de aanschaf van prototypes voor beproeving. Aan het einde van de C-fase ontvangt de Tweede Kamer een brief met de resultaten van het vervolgonderzoek. Ook ontvangt de Tweede Kamer dan een commercieel-vertrouwelijke bijlage met actuele informatie over de kosten.

⁸ Conform resultaat van het Rapport 'Lessen van de JSF: Grip krijgen op grote projecten voor aanschaf defensiematerieel' Kamerstuk 26 488, nr. 447 van 6 maart 2019

⁹ Bijlage bij Kamerstuk 31 516, nr. 34 van 17 december 2021.

3.4 Verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase)

In de D-fase kiest Defensie een product (of dienst) en een leverancier. Op grond van de eisen en de regelgeving op het gebied van verwerving vraagt Defensie potentiële leveranciers om een offerte. Na bestudering van de aanbiedingen, toetsing aan de gestelde eisen en onderhandelingen met de leveranciers, informeert Defensie met de D-brief de Tweede Kamer over de keuze voor het product (of dienst) en de leverancier. Na de parlementaire behandeling zal Defensie de overeenkomst met de leverancier bekrachtigen.

3.5 Evaluatiefase (E-fase)

Alleen indien sprake is van projectomstandigheden die op verzoek van de Tweede Kamer vallen onder de RGP, volgt na de verwerving en invoering van het materieel een evaluatie (E-fase). De E-fase volgt de door de Tweede Kamer opgedragen vraagstelling conform artikel 16 van de RGP. Daarbij zijn onder meer de volgende aspecten van belang: samenhang met andere projecten, internationale samenwerking, politieke gevoeligheid, commerciële aspecten, financiële omvang en publieke belangstelling. Aan het slot van de E-fase doet de Auditdienst Rijk (ADR) onderzoek naar de kwaliteit en volledigheid van de informatie in de evaluatie. De ADR informeert de Tweede Kamer schriftelijk over de resultaten van de projectevaluatie, waarna deze ook publiekelijk beschikbaar zijn.

4 INFORMATIEVOORZIENING AAN DE TWEDE KAMER

Het uitgangspunt van het DMP is en blijft de toereikende informatievoorziening van Defensie aan de Tweede Kamer. Elke fase van het DMP wordt afgesloten met een brief waarin het verdere verloop van het proces wordt geschetst. De besluitvorming over een DMP-fase is voorbehouden aan de minister of staatssecretaris van Defensie. De Tweede Kamer wordt hierover in de DMP-brieven geïnformeerd, zodat zij het voorgelegde besluit kan controleren.

4.1 Gemandateerde projecten

Bij gemandateerde projecten informeert de minister of de staatssecretaris van Defensie de Tweede Kamer na de A-brief uitsluitend via de begroting van het DMF, het departementale jaarverslag en het jaarlijkse DPO. Over belangrijke wijzigingen wordt de Tweede Kamer tussentijds geïnformeerd in de jaarlijkse Afwijkingsrapportage van het DPO.

4.2 Niet-gemandateerde projecten

Bij niet-gemandateerde projecten informeert de minister of de staatssecretaris van Defensie de Tweede Kamer aan het einde van elke DMP-fase met een brief over de voortgang van het project. Daarnaast wordt de Tweede Kamer ook over deze projecten geïnformeerd via de begroting van het DMF, het departementale jaarverslag en het jaarlijkse DPO. Bij significante wijzigingen in DMP-plichtige projecten, zoals in de behoeftestelling of bij grote tegenvallers of overschrijdingen, informeert de minister of staatssecretaris de Tweede Kamer tussentijds. Indien een 'clusterbrief' over meerdere fases van een niet-gemandateerde project is verzonden, volgen daarna geen brieven meer over de voortgang.

4.3 IT-projecten

Bij de informatievoorziening aan de Tweede Kamer over IT-projecten maakt Defensie onderscheid tussen wapensysteemgebonden IT en reguliere IT. Voor wapensysteemgebonden IT geldt het DMP, waarbij IT-aspecten worden meegenomen in de reguliere rapportages over het desbetreffende materieelproject. Over reguliere IT-projecten van meer dan vijf miljoen euro rapporteert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer via het rijksbrede ICT-dashboard.¹⁰ Defensie levert hiervoor de gegevens aan. Daarnaast informeert Defensie de Tweede Kamer periodiek over de voortgang van grote IT-projecten en programma's.

4.4 Defensie Projectenoverzicht (DPO)

Sinds september 2007 stelt Defensie jaarlijks het DPO¹¹ samen om te voorzien in de behoefte van de Tweede Kamer aan integrale informatie over DMP-plichtige projecten. Het DPO geeft de stand van zaken weer van de materieel en wapensysteemgebonden-IT-projecten van meer dan € 50 miljoen waarvoor in de komende vijf jaar uitgaven zijn geraamd. Met ingang van 2024 wordt het overzicht uitgebracht met Verantwoordingsdag in mei, waarna de Afwijkingsrapportage gelijktijdig met de defensiebegroting met Prinsjesdag wordt verzonden. In het overzicht wordt onder meer uiteengezet hoe een project past in het defensiebeleid en hoe het samenhangt met andere DMP-plichtige projecten. Ook bevat het DPO een lijst van overtollige wapensystemen die Defensie wil afstoten en een indicatieve vooruitblik van grootschalige investeringsprojecten.

4.5 Vertrouwelijke informatie

Het uitgangspunt voor de informatievoorziening aan de Tweede Kamer is het verschaffen van een zo volledig mogelijk, openbaar inzicht in alle relevante aspecten. Alleen wanneer operationele belangen of commerciële belangen van de industrie en Defensie in het geding zijn, zal Defensie informatie verstrekken op vertrouwelijke basis.

¹⁰<https://www.rijksictdashboard.nl>

¹¹Tot 2019 werd jaarlijks het Materieelprojectenoverzicht (MPO) verzonden, hier werden vastgoed- en IT projecten niet in meegenomen. Met de naamswijziging naar DPO werd tot deze herziene DMP brochure gerapporteerd over materieel-, vastgoed- en wapensysteemgebonden IT-projecten boven de DMP grens.

Mede met het oog op de onderhandelingspositie van Defensie wordt bij jaarrapportages gedetailleerde financiële informatie in principe in een afzonderlijke commercieel-vertrouwelijke bijlage opgenomen. Om dezelfde reden wordt gedetailleerde financiële informatie ook in de verschillende DMP-brieven in principe als commercieel-vertrouwelijk aangemerkt.

Van projecten waarvoor nog geen contract is gesloten, wordt in de defensiebegroting slechts het budget per begrotingsartikel zichtbaar gemaakt. Van projecten waarvoor wel een contract is gesloten en waarvan de informatie over de financiële projectomvang niet meer hoeft te worden afgeschermd, wordt het exacte contractbedrag in de begroting en het DPO opgenomen.

4.6 Regeling Grote Projecten (RGP)

De Tweede Kamer kan een DMP-project aanmerken als groot project op grond van de RGP, als zij van mening is dat haar controlerende taak vereist dat specifieke, periodiek te verstrekken informatievoorziening noodzakelijk is.¹² Overwegingen kunnen verband houden met de complexiteit van het project, uitvoeringsrisico's en de financiële gevolgen. In de RGP wordt door de Tweede Kamer specifiek vastgelegd waaraan de rapportage moet voldoen.

4.7 Audits

Over projecten die zijn aangemerkt als groot project op grond van de RGP ontvangt de Tweede Kamer accountantsrapporten van de ADR. De ADR voert, bijvoorbeeld na vragen van de Algemene Rekenkamer of de Tweede Kamer, een audit uit naar de kwaliteit en volledigheid van de informatie, het projectbeheer, de toegepaste calculatiemethoden en risicoanalyses, het realiteitsgehalte van de financiering en de budgettaire inpassing.

Bij de evaluatie van een project (E-fase) voert de ADR onderzoeken uit naar de kwaliteit en volledigheid van de informatie in het evaluatierapport. Ook kan de (politieke) leiding van Defensie, bijvoorbeeld op grond van de complexiteit van het project en de uitvoeringsrisico's, de ADR opdracht geven de DMP-documenten te beoordelen. Verder voert de ADR, op aanvraag van verwervende instanties, onderzoeken bij leveranciers uit naar de prijsstelling van contracten.

¹²<http://wetten.overheid.nl/BWBR0021424/2006-06-22>

UITGAVE

Ministerie van Defensie
Januari 2024

LAYOUT

MediaCentrum Defensie | Den Haag

TEKST

Ministerie van Defensie

FOTO'S

MediaCentrum Defensie | Den Haag

INTERNET

www.defensie.nl/materieelprojecten

